

mindre i de kommende år. Det må være naturligt, at en sådan uddannelse indgår som en del af en nyuddannet lærers ballast.

I hvilken læreruddannelsesstruktur mediekundskab/-fag skal integreres, har vi ikke gjort os præcise forestillinger om; men vi kan dog umiddelbart se mediefagområdet blive behandlet i to sammenhænge:

1. I tværfaglige forløb over f.eks. et semester integreres medierne i faglige formidlingsopgaver. Forudsætningen for produktion af programmer er en fortrolighed med mediernes tekniske funktion og udtryksmæssige muligheder. Viden og færdigheder på dette felt erhverves i korte kursusprægede forløb, som kan indgå funktionelt i det overordnede projektforb. Mediedidaktiske overvejelser går hånd i hånd med den kreative proces med at strukturere indholdssiden i forhold til en given målgruppe.

2. I andre fag. Elementer af medieområdet kan naturligt tages op til behandling i andre af læreruddannelsens fag. Blot nogle nærliggende eksempler: Dansk (det udvidede tekstbegreb), samfundsfag (mediernes samfundsmæssige rolle), historie (mediernes dokumentariske kildeværdi), retorik (selvkonfrontation på TV), drama (optagelse), formning (billedudtryk), pædagogiske fag (mediedidaktik og -pædagogik; børn og videovold).

For os at se bør sådanne mediekundskaber og -færdigheder høre til de basale klasselærerkvalifikationer, og altså udgøre en del af klasselæreruddannelsen.

Med henblik på at sikre tilstrækkelige kvalifikationer til at forestå undervisning i mediefag (som valgfag i folkeskolens ældste klasser og ungdomsskolen) bør en uddannelse på liniefagsniveau fastholdes".

Skrift, lyd og billede - om mediefag som forsøg på VUC, Randers 1987 - 1989

Af Jette Tybjerg

Forhistorien

På en dejlig forårsdag 20. april 1986 mødtes undervisere og forskere på Århus Universitet. SMID havde taget initiativ til et seminar og inviteret undervisere i folkeskolen, gymnasier, HF og HF-enkeltfag (VUC) til en statusopgørelse over omfanget af massekommunikationsundervisningen. Der blev udtrykt et behov for en styrkelse af undervisningsområdet samt et øget samarbejde mellem forskere og undervisere.

På mødet nedsatte man to udvalg, ét for folkeskolen og ét for gymnasier/HF og VUC, der skulle se nærmere på de faglige og pædagogiske muligheder for massekommunikation. Jeg kom til at sidde i sidstnævnte gruppe. Inspireret af diskussioner om mediefag som et selvstændigt fag eller en styrkelse af massekommunikation i de eksisterende fag, igangsatte jeg et forsøg med et selvstændigt mediefag, der byggede på mine to fag, dansk og samfundsfag.

Forsøgene i mediefag er kørt på VUC, Randers i 2 forløbne år, 1987-88 og 1988-89.

Målsætning for mediefag

Formålet med mediefag er at sætte eleverne i stand til at forstå, analysere og producere til aviser og radio. Det er at give eleverne viden om den nuværende og fremtidige mediestructur. De skal opnå en helhedsopfattelse af mediernes funktion og rolle i politiske, økonomiske og sociale sammenhænge. De skal lære at analysere mediernes indhold og forstå, hvorledes medierne påvirker det enkelte individ og fungerer i samfundet.

Mediefag henter teori og metoder fra fagene dansk og samfundsfag.

Kursisterne skal lære at være aktive mediebrugere. Udviklingen i mediestrukturen har givet øget adgang til medierne, så derfor skal eleverne lære praktisk medieproduktion.

Teori og praksis vægter lige meget i mediefag. Halvdelen af tiden leger eleverne journalister og laver artikler, aviser og lokalradioproduktion. Derved bliver undervisningen mere engagerende, aktiverende og udviklende for den enkelte elev.

Mediefagets indhold

Mediefag er et HF- tilvalgsfag, der giver 10 point. Der er 5 ugentlige timer, der ligger i to blokke om ugen på 2 og 3 timer. Det årlige løntimetal er 200. Til den individuelle eksamen opgives 300 læste sider som pensum. Desuden går eleverne til gruppeeksamen i et af deres projekter.

Jeg vil her skitsere, hvorledes et år kan forløbe i mediefag. Allerede første time kastes eleverne ud i praktiske opgaver, idet de skal interviewe deres sidemand og indskrive interviewet, der behæftes med foto. Så har klassen lavet klassens "blå bog" i starten af skoleåret.

Dernæst arbejder vi med små sprogøvelser, der gør dem bevidste om sprogbrug og sproganvendelse. Deres personlige sprog får en gang "sprogligt serviceeftersyn".

Derefter følger en periode med journalistik. Vi arbejder med 4 journalistiske genrer (kommentar, reportage, interview og referat) og genrerne placeres i en historisk sammenhæng ved en gennemgang af pressehistorien.

Teorierne afprøves i praksis. Klassen omdannes til en avisredaktion og produktet bliver en klasseavis, hvor artiklerne er indskrevet på tekstbehandlingsanlæg og eleverne har stået for avisens lay-out og montage.

Vi opsøger den virkelige medieverden ved at aflægge et besøg på Danmarks Journalisthøjskole, den lokale avis og den landsdækkende avis. Desuden får eleverne også optaget deres artikler i de rigtige aviser.

Simulationsspillet "Dagbladet" (rekvireres hos Avisen i Undervisningen) kan også med fordel give en oplevelse af redaktionsprocessen på et dagblad.

Dermed er det første semester gået og i 2. semester, der starter efter juleferien, bevæger vi os over i de elektroniske medier: radio og TV. Vi analyserer radioavis og TV-avis og læser medieteorier: Teorier om nyhedsvurdering, teorier om meningsdannelse og borgerlig offentlighed.

Dernæst følger en projektfase, hvor eleverne skal arbejde med en opgave, der skal fremlægges til gruppeeksamen.

De kan f.eks. lave radio. Hver gruppe laver en radioudsendelse af 10-15 minutters varighed, som bliver "syet" sammen med musik og studietekster. Mine elever lavede det første år 2 radioprogrammer à 3 kvarters varighed. Til gruppeeksamen redegjorde eleverne for såvel processen som produktet.

Til sidst arbejder vi med fremtidens massemedier og de økonomiske, politiske og sociale interesser, der knytter sig til medierne. Generelt er dette samfundsfaglige aspekt en rød tråd gennem undervisningsforløbet.

Til eksamen er de først til gruppeeksamen i deres projekt og derefter til individuel eksamen. Karakteren er gennemsnittet af de 2 forskellige præstationer.

Det ideelle mediefag = skrift, lyd og billede

Jeg vil gerne i dette afsnit beskrive det ideelle mediefag, som jeg efter to års arbejde har erfaret, det bør være. Jeg tillader mig derved at hæve mig over de så velkendte diskussioner om faggrænser, timetal, fagrækker i gymnasier og HF, og forsøger at vur-

dere, hvad vore elever i fremtiden får behov for af viden og kvalifikationer.

Så her kommer mit bud:

Et mediefag skal indeholde alle tre medier: aviser, radio, TV. Vi kunne også kalde det skriften, lyden og billedet. Det betyder også, at ugeblade, film, -ja, massekommunikative tekster af enhver art kan indgå i faget. Eleverne skal have mulighed for at lave praktisk medieproduktion i enhver medietype.

Vekselvirkningen mellem teori og praksis er det pædagogisk rigtige. Mere praksis i undervisningen styrker den enkelte elevs selvstændighed og ansvarfølelse. Hjemmearbejdet er ikke bare lektier, der skal overståes. De arbejder med opgaver, de selv har valgt og er engagerede i. De kan selv tage initiativ. De udvikler personlige egenskaber og evner, de ikke troede, de var i besiddelse af. De lærer tolerance og forpligtelse over for hinanden.

Deres sproglige bevidsthed øges og de tør formulere sig på skrift og i tale i medierne og i større offentlige forsamlinger.

De lærer om deres lokalsamfund, idet de er "ude i samfundet" når de samler stof til deres artikler, og kommer i kontakt med alle slags mennesker. Aviserne viser også interesse for elevernes produkter og trykker deres artikler. De lærer om livet i medierne gennem besøg. At lære om mediernes produktionsforhold er en stor forudsætning for at lære at forstå mediernes indhold.

Undervisningen bliver mere alsidig og som lærer underviser man med eleverne, som en af mine elever udtrykte det. Væk er de traditionelle lærer-elev-relationer.

Bredden i medietilbud til eleverne i et mediefag er vigtigt. Få børn og unge læser aviser i dag, så hvor henter de informationer og oplysninger om vores samfund i dag? Det er ikke tilstrækkeligt at analysere og fortolke billeder alene med den begrundelse, at billeder fascinerer og påvirker stærkere end aviser og bøger.

Eleverne skal præsenteres for alle medier, der distribuerer skrift, lyd og billede. Dette giver en sammenhæng i massekommunikationsundervisningen og det giver samtidig en række kvalifikationer og viden til vore elever, der er brug for i vort moderne informations-samfund.

Jette Tybjerg er adjunkt på VUC, Randers. Underviser i dansk, samfundsfag og mediefag.